สรุปข้อมูลทั่วไปจังหวัดระยอง

ตราประจำจังหวัดระยอง

เกาะในภาพ คือ เกาะเสม็ด ซึ่งอยู่นอกชายฝั่งของตำบลเพ อำเภอเมืองระยอง เป็นเกาะที่มีมะพร้าวมาก หาดทรายขาวสะอาดเหมือนน้ำตาลทราย

พลับพลาในภาพ หมายถึง พลับพลาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สร้างไว้เป็นที่ประทับระหว่างเสด็จประพาสเกาะนี้

คำขวัญประจำจังหวัดระยอง

"ผลไม้รสล้ำ อุตสาหกรรมก้าวหน้า น้ำปลารสเด็ด เกาะเสม็ดสวยหรู สุนทรภู่กวีเอก"

สีประจำจังหวัด

สีแดง หมายถึง สีนักสู้ที่พระเจ้าตากได้กอบกู้ประเทศชาติพักกองทัพที่ใต้ต้นสะตือ วัดลุ่ม จังหวัดระยอง

สีเหลือง หมายถึง สีรักชาติ

สีน้ำเงิน หมายถึง สีแห่งความสดใส สีแห่งความเย็น สีของน้ำทะเล ซึ่งจังหวัดระยองมีทางติดทะเลยาวไกลถึง ๑๐๐ กม.

ต้นไม้ประจำจังหวัด ต้นประดู่

ดอกไม้ประจำจังหวัด ดอกประดู่

ต้นไม้พระราชทาน ต้นสารภีทะเล

๑. ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานทางกายภาพ

ตามหลักฐานและประวัติศาสตร์ ระยองเริ่มมีชื่อปรากฏในพงศาวดารเมื่อปี พ.ศ. ๒๑๑๓ ในรัชสมัยของสมเด็จพระมหาธรรมราชาแห่งกรุงศรีอยุธยา

ส่วนประวัติดั้งเดิมก่อนหน้านี้ เป็นเพียงข้อสันนิษฐานที่พอจะเชื่อถือได้ว่าระยองน่าจะเป็นเมืองที่ก่อสร้างขึ้นสมัยขอม คือ เมื่อประมาณ พ.ศ. ๑๕๐๐ ซึ่งสมัยที่ขอมมีอำนาจครอบคลุมอยู่ในดินแดนสุวรรณภูมิ มีเมืองนครธมเป็นราชธานี ขอมได้สร้างเมืองนครพนมเป็นเมืองหน้าด่านแรกมีเมืองพิมายเป็นเมืองอุปราชและได้สถาปนาเมืองลพบุรีขึ้นเป็นเมืองสำคัญด้วย ส่วนทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเมืองนครธม เมืองหน้าด่านเมืองแรกที่ขอมสร้างก็คือเมืองจันท์บูรหรือจันทบุรีในปัจจุบันนี้

เมื่อขอมสร้างเมืองจันทบุรีเป็นเมืองหน้าด่านอารยธรรมของขอมจึงแพร่เข้ามาสู่แคว้นทวารวดี จึงอนุมานว่าขอมเป็นผู้สร้างเมืองระยองนี้ แต่ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าสร้างขึ้นในสมัยใด โดยนักโบราณคดีได้สันนิษฐาน จากหลักฐานที่ค้นพบคือซากหินสลักศิลปะแบบขอมรูปต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ที่บ้านดอน บ้านหนองเต่า ตำบลเชิงเนิน อำเภอเมืองระยอง กับมีคูค่ายและซากศิลาแลง ศิลปะแบบขอมที่บ้านคลองย้ายร้า ตำบลบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย

นอกจากนี้เมืองระยองยังมีความเกี่ยวพันกับประวัติศาสตร์ ครั้งสำคัญของชาติไทยกล่าวคือ เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๐๙ พม่ายกทัพมาล้อมกรุงศรีอยุธยาด้วยกำลังพลมหาศาล ฝ่ายไทยมีกำลังน้อยและขาดความสามัคคี พระยาวชิรปราการหรือพระยาตาก ซึ่งถูกเกณฑ์ไปช่วยป้องกันกรุงศรีอยุธยาได้นำไพร่พลเข้าต่อสู้ป้องกันรักษากรุงฯ ไว้อย่างสุดความสามารถจนกระทั่งเห็นว่าไม่อาจรักษากรุงฯได้ต่อไปแล้วจึงได้รวบรวมกำลังพลประมาณ ๕๐๐ คน ตีฝ่าวงล้อมของข้าศึกออกมามุ่งหน้าสู่ภาคตะวันออกได้เดินผ่านเมืองต่างๆ โดยมาหยุดพักไพร่พลที่เมืองระยองผูกช้างทรงที่ใต้ต้นสะตือ วัดลุ่มมหาชัยชุมพล (ปัจจุบันต้นสะตือยังคงปรากฏเป็นหลักฐาน) พระยาตากได้ปราบปรามคณะกรรมาการเมืองที่แข็งข้อและได้รวบรวมพลที่เมืองระยอง ข้าราชการและประชาชนผู้จงรักภักดีได้พร้อมใจกันยกย่องสถาปนาพระยาตากขึ้นเป็น **“เจ้าตากสิน”** เมื่อ พ.ศ. ๒๓๑๐ ณ วัดลุ่มมหาชัยชุมพล เมืองระยองนี้เอง ต่อมาได้เดินทัพไปตีเมืองจันทบุรี ยึดเป็นที่มั่นและกอบกู้อิสรภาพจากพม่าได้ในที่สุด

๑.๑ ข้อมูลพื้นฐานด้านกายภาพ

๑) ลักษณะภูมิประเทศ

มีภูมิประเทศเป็นที่ราบชายฝั่งที่เกิดจากการทับถมของตะกอนบริเวณแอ่งลุ่มน้ำระยองและที่ลาดสลับเนินเขาและภูเขา มีลักษณะเป็นลอนลูกคลื่นสูงต่ำสลับกันไป โดยมีพื้นที่ทิวเขา ๒ แนวคือ ทิวเขาชะเมาทางทิศตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเล ๑,๐๓๕ เมตรและทิวเขาที่อยู่ประมาณกึ่งกลางของตัวจังหวัดเป็นแนวยาวจากอำเภอเมืองระยองขึ้นไปทางเหนือจนสุดเขตจังหวัด มีแม่น้ำสายสั้น ๆ ซึ่งเกิดจากเทือกเขาจันทบุรีและเทือกเขาบรรทัดไหลลงสู่อ่าวไทย แม่น้ำที่สำคัญได้แก่แม่น้ำบางประกง แม่น้ำจันทบุรี แม่น้ำระยอง เป็นต้น ลักษณะชายฝั่งทะเลมีหาดทรายสวยงามและมีเกาะใหญ่น้อยเรียงรายเลียบตามแนวชายฝั่งนับเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ

ที่ตั้ง อยู่ทิศตะวันออกของประเทศไทยระหว่างละติจูดที่ ๑๒ – ๑๓ องศาเหนือ ลองจิจูด ๑๐๑ - ๑๐๒ องศาตะวันออก มีพื้นที่ประมาณ ๓,๕๕๒ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๒,๒๒๐,๐๐๐ ไร่ อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางทิศตะวันออกประมาณ ๑๗๙ กิโลเมตร

อาณาเขต ทิศเหนือ ติดต่ออำเภอหนองใหญ่ อำเภอบ่อทอง อำเภอศรีราชา จังหวัด ชลบุรี
ทิศใต้ ติดชายฝั่งอ่าวไทย ยาวประมาณ ๑๐๐ กิโลเมตร
ทิศตะวันออก ติดต่อเขตอำเภอนายายอาม อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี
ทิศตะวันตก ติดต่อเขตอำเภอสัตหีบ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

๒) ลักษณะภูมิอากาศทั่วไป

จังหวัดระยอง อยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุมที่พัดปกคลุมประเทศไทย ๒ ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดปกคลุมตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ กับมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งพัดปกคลุมในช่วงฤดูฝนประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งพัดจากทิศตะวันตกเฉียงใต้เป็นส่วนใหญ่และเป็นลมที่พัดผ่านทะเลนำความชื้นและไอน้ำเข้าสู่จังหวัด ทำให้อากาศชุ่มชื้น และมีฝนตกโดยทั่วไป

๑.๒ การปกครอง

แบ่งการปกครองเป็น ๘ อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองระยอง อำเภอแกลง อำเภอบ้านค่าย อำเภอปลวกแดง อำเภอบ้านฉาง อำเภอวังจันทร์ อำเภอเขาชะเมา อำเภอนิคมพัฒนา ประกอบด้วย ๕๔ ตำบล ๔๓๙ หมู่บ้าน ๑๘๑ ชุมชน การปกครองท้องถิ่น ประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง เทศบาลนคร ๒ แห่ง เทศบาลเมือง ๔ แห่ง เทศบาลตำบล ๒๔ แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล ๓๗ แห่ง ดังนี้

อำเภอเมืองระยอง เนื้อที่ ๕๑๕ ตารางกิโลเมตร ระยะทางจากอำเภอถึงจังหวัด ๑๒ กิโลเมตร
อำเภอบ้านฉาง เนื้อที่ ๒๓๘ ตารางกิโลเมตร ระยะทางจากอำเภอถึงจังหวัด ๑๕ กิโลเมตร
อำเภอแกลง มีพื้นที่มากที่สุด เนื้อที่ ๗๘๘ ตารางกิโลเมตร ระยะทางจากอำเภอถึงจังหวัด ๕๙ กิโลเมตร
อำเภอวังจันทร์ เนื้อที่ ๓๙๕ ตารางกิโลเมตร ระยะทางอำเภอถึงจังหวัด ๖๕ กิโลเมตร
อำเภอบ้านค่าย เนื้อที่ ๔๘๙ ตารางกิโลเมตร ระยะทางอำเภอถึงจังหวัด ๒๐ กิโลเมตร
อำเภอปลวกแดง เนื้อที่ ๖๑๘ ตารางกิโลเมตร ระยะทางจากอำเภอถึงจังหวัด ๔๕ กิโลเมตร
อำเภอเขาชะเมา เนื้อที่ ๒๗๐ ตารางกิโลเมตร ระยะทางจากอำเภอถึงจังหวัด ๘๖ กิโลเมตร
อำเภอนิคมพัฒนา มีพื้นที่น้อยที่สุด เนื้อที่ ๒๓๘ ตารางกิโลเมตร ระยะทางจากอำเภอถึงจังหวัด ๒๐ กิโลเมตร

ข้อมูล ณ เดือนธันวาคม ๒๕๖๗ มีประชากรทั้งสิ้น ๗๘๒,๑๗๑ คน แบ่งเป็นเพศชายจำนวน ๓๘๒,๙๗๙ คน ร้อยละ ๔๘.๙๖ และเพศหญิง จำนวน ๓๙๙,๑๙๒ คน ร้อยละ ๕๑.๐๓ อำเภอที่มีประชากรมากที่สุดคืออำเภอเมืองระยอง จำนวน ๒๙๔,๓๗๐ คน อำเภอที่มีประชากรน้อยที่สุดคืออำเภอเขาชะเมามีประชากร ๒๓,๕๗๘ คน โดยประชากรจะกระจุกตัวอยู่ในพื้นที่เขตเมือง โดยภาพรวมแล้ว จังหวัดระยอง มีจำนวนเพศชายน้อยกว่าเพศหญิง

๑.๓ โครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ

๑) การไฟฟ้า

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดระยองรับผิดชอบในการจ่ายกระแสไฟฟ้าให้จำนวน ๘ อำเภอ มีการไฟฟ้าในสังกัด ๖ หน่วยงาน ปี ๒๕๖๗ มีผู้ใช้ไฟฟ้ารวม ๔๘๙,๖๓๖ ราย ใช้ไฟฟ้ารวม ๑๑,๕๓๐.๐๘ ล้านกิโลวัตต์/ชั่วโมง โดยกลุ่มที่ใช้ไฟฟ้ามากที่สุดคือ สถานธุรกิจและอุตสาหกรรม จำนวน ๙,๗๔๖.๕๙ ล้านกิโลวัตต์/ชั่วโมง

๒) การประปา

มีสำนักงานประปาภูมิภาค จำนวน ๓ สาขา คือ การประปา การประปาส่วนภูมิภาสาขาบ้านฉาง และการประปาส่วนภูมิภาสาขาปากน้ำประแสร์

ในด้านการบริหารจัดการน้ำภาคเอกชน จำนวน ๒ บริษัท คือ ๑. บริษัท จัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (มหาชน และ ๒. บริษัท ยูนิเวอร์แซล ยูทีลิตี้ส์ จำกัด (มหาชน) เป็นบริษัทในเครือของบริษัท จัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (มหาชน) รับผิดชอบจ่ายน้ำในเขตเมืองระยอง

๓) การสื่อสาร

ด้านการสื่อสาร โทรศัพท์พื้นฐาน มีผู้สัมปทานหลักคือ บริษัท โทรคมนาคมแห่งชาติ จำกัด (มหาชน) ปี ๒๕๖๗ มีเลขหมายโทรศัพท์รวม ๓๒,๘๑๖ โดยเลขหมายส่วนใหญ่ใช้ในการทำธุรกิจและสถานที่ราชการ

มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ต จำนวน ๑,๐๕๑,๐๐๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๘๔ ของประชากรทั้งหมด มีผู้ใช้โทรศัพท์มือถือ ๑,๐๖๘,๔๐๐ ราย คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๔๕ ของประชากร

๔) การคมนาคมขนส่ง

(๑) ทางบก

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓ (สายเก่า) เป็นเส้นทางจากรุงเทพฯ ผ่านบางปู-อำเภอบางปะกง-บางแสน-ศรีราชา-พัทยา-หาดจอมเทียม-สัตหีบ-บ้านฉาง จนถึงอำเภอเมืองระยอง รวมระยะทางทั้งสิ้น ๒๒๐ กิโลเมตร
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓ (ถนนบางนา-ตราด) เป็นเส้นทางที่มีผู้ใช้เป็นจำนวนมาก เริ่มต้นตรงจุดทางด่วนด่านเฉลิมนคร บางนาผ่านบางพลี-บางบ่อ จังหวัด สมุทรปราการและเชื่อมทางหลวงหมายเลข ๓ ที่ กม.ที่ ๗๐ อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จากนั้นผู้ใช้รถจะผ่านเส้นทางเดียวกับเส้นทางที่ ๑ รวมระยะทาง ๒๒๐ กิโลเมตร
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๖ (บายพาส ๓๖) เริ่มต้นที่ กม.๑๔๐ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ต่อไปยังจังหวัดระยองด้วยระยะทางเพียง ๗๐ กิโลเมตร รวมระยะทางทั้งสิ้น ๒๑๐ กิโลเมตร
- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๔๔ (สายบ้านบึง-แกลง) จุดเริ่มต้นที่จังหวัดชลบุรี ผ่านอำเภอบ้านบึง-หนองใหญ่-อำเภอวังจันทร์และสิ้นสุดที่อำเภอแกลง ระยะทาง ๑๐๐
- ทางหลวงหมายเลข ๗ (มอเตอร์เวย์) เริ่มต้นที่ถนนพัฒนาการ เขตประเวศ กรุงเทพฯ สิ้นสุดที่ตำบลโป่ง อำเภอบางละมุง ระยะทาง ๑๓๕ กิโลเมตร

๑. ใช้ทางหลวงหมายเลข ๓๖ ระยะทางอีก ๔๐ กิโลเมตร จะถึงจังหวัดระยอง รวมระยะทาง ๑๗๕ กิโลเมตร ในปี ๒๕๖๒

๒. ใช้ช่วงต่อทางหลวงหมายเลข ๗ (มอเตอร์เวย์) ช่วงจากพัทยามายังที่อำเภอบ้านฉาง ระยะทางประมาณ ๓๐ กิโลเมตร

(๒) ทางรถไฟ

มีเส้นทางรถไฟจากกรุงเทพฯ ผ่านจังหวัดฉะเชิงเทรา นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบังถึงนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เป็นเส้นทางที่ใช้ขนส่งวัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์และสินค้าของโรงงาในบริเวณนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดและนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง แต่ไม่นิยมใช้บริการเนื่องจากมีค่าใช้จ่ายสูงและระยะทางไม่ไกล ในอนาคตจะเปลี่ยนสภาพเป็นรถไฟความเร็วสูงและรถไฟทางคู่

(๓) ทางอากาศ

สนามบินอู่ตะเภา ภายในมีท่าอากาศยานนานาชาติอู่ตะเภา ระยอง พัทยา ตั้งอยู่พื้นที่ตำบลพลา อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ห่างจากจังหวัดระยองประมาณ ๓๐ กิโลเมตรและห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ ๑๙๐ กิโลเมตร เป็นท่าอากาศยานภายใต้การดูแลของกองทัพเรือ ข้อมูลสถิติผู้โดยสารของสนามบินนานาชาติอู่ตะเภา ระยอง พัทยา ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๗ เป็นต้นมา พบว่ามีจำนวนผู้โดยสารเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

(๔) ทางน้ำ

มีท่าเรือน้ำลึกที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดเพื่อรองรับการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมและการขนส่งที่เกิดขึ้นตามแผนพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกเป็นท่าเรือที่สำคัญที่สุดเปิดบริการให้แก่ผู้ประกอบการทั้งในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดและนิคมอุตสาหกรรมอื่นๆ **เช่น** บริษัท ไทยแท้งค์เทอร์มินัล จำกัด จำกัด (TTT) มีพื้นที่ระยะที่ ๑ ทั้งหมด๑๘๑-๒-๘๗.๗ ไร่ มีความยาวหน้าท่า ๖๘๐ เมตร รับสินค้าได้ ๔๕,๐๐๐ ตัน/ลำเรือ ท่าเรือ ไออาร์พีซี

ในส่วนของท่าเรือเพื่อการท่องเที่ยว เป็นท่าเรือขนาดเล็ก อยู่ในเขตเทศบาลตำบลเพ เช่น ท่าเรือนวลทิพย์ ท่าเรือศรีบ้านเพ ท่าเรือเทศบาลตำบลเพ ท่าเรือโชคกฤษดา ท่าเรืออุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า–หมู่เกาะเสม็ด เป็นต้น

๒. ข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ

๑) ด้านเศรษฐกิจ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ณ ราคาประจำปีพบว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดปี ๒๕๖๖ มีมูลค่า ๑,๐๕๐,๙๕๒ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๕.๙๐ ของ GDP ประเทศไทย (๑๗,๙๕๔,๖๖๗ ล้านบาท) เป็นอันดับ ๒ ของประเทศ (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร) โดยมาจากภาคอุตสาหกรรมร้อยละ ๗๘.๗ ภาคบริการร้อยละ ๑๘.๙ และภาคเกษตรกรรม ร้อยละ ๒.๔

มูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อหัวประชากร (GPP per Capita) เท่ากับ ๙๔๒,๒๐๕ บาท/คน/ปี เป็นอันดับ ๑ ของภาคตะวันออกและของประเทศ

<u>โครงสร้างเศรษฐกิจจังหวัดระยอง</u> แบ่งรายภาค ดังนี้

- ภาคเกษตรกรรม ร้อยละ ๒.๔ สินค้าที่สำคัญ ได้แก่ ทุเรียน ยางพารา สับปะรด และมันสำปะหลัง

- ภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ ๗๘.๗ ซึ่งมาจากภาคการผลิต โดย ๓ อุตสาหกรรมที่มีการลงทุนมากที่สุด คือ อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมการผลิตอื่นๆ และอุตสาหกรรมผลิตยานพาหนะและอุปกรณ์รวมทั้งการซ่อมยานพาหนะและอุปกรณ์

- ภาคบริการ ร้อยละ ๑๘.๙ ได้แก่ การขายส่ง ขายปลีก และด้านการท่องเที่ยว (การขนส่ง โรงแรม และภัตตาคาร)

เศรษฐกิจจังหวัดระยองมีเศรษฐกิจสาขาหลัก ๔ สาขาสำคัญ ดังนี้

(๑) สาขาเกษตรกรรม ปศุสัตว์ และประมง

สาขาการเกษตรกรรม/เพาะปลูก จากการที่จังหวัดระยองมีสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการทำเกษตรกรรม ทำให้จังหวัดระยองมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญจำนวนมาก ได้แก่

๑. ยางพารา เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญและเป็นพืชที่เพาะปลูกมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับพืชเศรษฐกิจสำคัญชนิดอื่นๆ

๒. มันสำปะหลัง เป็นพืชไร่ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่ง ปลูกมากในอำเภอแกลง อำเภอวังจันทร์และอำเภอเมืองระยอง

๓. สับปะรด ปลูกมากเป็นอันดับ ๒ ของประเทศรองจากจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (ประมาณ ๒๐% ของผลผลิตทั้งประเทศ) มีผลผลิตออกสู่ตลาดปีหนึ่งๆ ประมาณ ๒๕๐,๐๐๐ ตัน

๔. ทุเรียน การทำสวนทุเรียนเป็นอาชีพที่เกษตรกรยึดเป็นอาชีพมาช้านาน การปลูกทุเรียนกระจายอยู่ในท้องที่อำเภอแกลง อำเภอเมืองระยอง อำเภอเขาชะเมา อำเภอวังจันทร์ และอำเภอบ้านค่าย มีเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับอาชีพทุเรียนประมาณ ๒๐,๐๐๐ ราย เฉลี่ยพื้นที่ปลูกประมาณ ๓-๕ ไร่/ครัวเรือน

๕. เงาะ เป็นไม้ผลเศรษฐกิจอีกชนิดหนึ่งที่นิยมปลูก มีพื้นที่ปลูกเงาะมากเป็นอันดับ ๖ ของประเทศ พันธุ์ที่นิยมปลูก ได้แก่ เงาะพันธุ์โรงเรียน รองลงมาคือ พันธุ์สีชมพู ฤดูกาลเพาะปลูกเริ่มในเดือนพฤษภาคม-สิงหาคมและเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม

๖. มังคุด ได้รับฉายาว่าเป็น “THE QUEEN OF FRUIT” พันธุ์มังคุดจะมีพันธุ์เดียวและไม่มีการกลายพันธุ์โดยนิยมปลูกในช่วงเดือนพฤษภาคม-กันยายน และเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม

พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจของจังหวัดระยองในปี ๒๖๗๕/๒๕๖๘ มีพื้นที่ถือครอง ๑,๘๖๓,๐๒๗ ไร่ พื้นที่ทางการเกษตร ๑,๑๑๔,๙๓๒ ไร่ ครอบครัวที่ทำการเกษตร ๔๕,๗๘๕ ครอบครัว พื้นที่ปลูกไม้ผลทุกชนิด มีแนวโน้มลดลงเกือบทุกชนิด ยกเว้น ทุเรียน เนื่องจากในระยะหลังได้รับความนิยมและมีราคาสูง ส่วนยางพารายังเป็นพืชที่มีพื้นที่ปลูกมากที่สุด

สาขาปศุสัตว์ : เกษตรกรในจังหวัดระยองมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อการค้าในภาพรวมเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะไก่และเป็ด เป็นผลเนื่องจากราคาเป็นสิ่งจูงใจและการได้รับการส่งเสริมเงินกู้จากหน่วยงานภาครัฐ เช่น เงินกองทุนหมู่บ้าน เงินกู้ช่วยเหลืออื่นๆ โดยจำนวนผู้เลี้ยงปศุสัตว์ในแต่ละอำเภอมีปริมาณแตกต่างกัน

สาขาการประมง : อาชีพทำการประมงเป็นอาชีพดั้งเดิมของประชาชนชาวระยอง เนื่องจากสภาพภูมิประเทศ สภาวะภูมิอากาศที่เหมาะสม ส่งผลให้ท้องทะเลมีสัตว์น้ำที่อุดมสมบูรณ์ และการที่มีชายฝั่งทะเลยาวประมาณ ๑๐๐ กิโลเมตรเศษ อาชีพประมงน้ำเค็มจึงเป็นอาชีพที่สำคัญ มีการทำประมงเชิงพาณิชย์ ประมงพื้นบ้าน ประมงเรือเล็กตามแนวชายฝั่งทั่วไป รวมทั้งการทำประมงน้ำจืดและน้ำกร่อย เนื้อที่ทำการประมงทะเลประมาณ ๑,๕๐๐,๐๐๐ ไร่ เรือประมงพาณิชย์ ๖๗๓ ลำ เรือประมงพื้นบ้าน ๒,๖๖๐ ลำ สมาคมประมง ๒ สมาคม สมาคมเรือประมงพาณิชย์ ๖ สมาคม องค์กรชุมชนประมงท้องถิ่น ๗๘ ชุมชน และมีการเพาะเลี้ยงกุ้งทะเล การเพาะเลี้ยงหอยแมลงภู่ การเพาะเลี้ยงหอยนางรม การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชัง ฯลฯ

(๒) สาขาอุตสาหกรรม

นับจากโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกหรือ Eastern Seaboard ตั้งแต่ปี ๒๕๒๔ ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน ๒๕๖๘ มีทั้งนิคมอุตสาหกรรมและนิคมอุตสาหกรรมที่ร่วมดำเนินการกับเอกชน เขตประกอบการอุตสาหกรรม ชุมชนอุตสาหกรรม สวนอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมของจังหวัดระยองมีหลากหลายประเภท เช่น การผลิตรถยนต์ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ แปรรูป สินค้าเกษตร การผลิตไฟฟ้า การผลิตสารเคมี สร้างมูลค่ารวมในแต่ละปีเกือบ ๑ ใน ๓ ของงบประมาณรายจ่ายประเทศไทย จำนวนเงินลงทุนรวม ๓,๑๘๖,๖๙๓.๔๓ ล้านบาท มีจำนวน ๒,๘๑๘ โรงงาน จำนวนคนงานรวม ๒๑๗,๕๖๘ คน

การจำแนกโรงงานตามจำพวกโรงงาน ดังนี้

๑. โรงงานจำพวกที่ ๑ (นอกนิคมอุตสาหกรรม) จำนวน ๐ โรงงาน

๒. โรงงานจำพวกที่ ๒ (นอกนิคมอุตสาหกรรม) จำนวน ๓๔ โรงงาน

๓. โรงงานจำพวกที่ ๓ (นอกนิคมอุตสาหกรรม) จำนวน ๒,๗๘๔ โรงงาน

(๓) สาขาเศรษฐกิจ พาณิชยกรรมและการคลัง

จังหวัดระยองมีประชาชนเข้ามาทำงานและท่องเที่ยวในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก มีการประกอบธุรกิจการค้าอย่างกว้างขวาง การค้าปลีกและการค้าส่ง ส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในตลาดสดเทศบาล ตลาดศูนย์การค้าระยอง ตลาดเย็นหน้าโรงแรมสตาร์พลาซ่า ตลาดเช้า ตลาดเย็นหน้าวัดลุ่มมหาชัยชุมพล และตลาดสดหมอสาโรจน์ที่อยู่ใกล้แหล่งพักของคนทำงานในเมืองทำให้สะดวกในการซื้อขาย นอกจากนี้ยังมีห้างสรรพสินค้าใหญ่หลายแห่ง รวมทั้งตลาดชุมชนประจำอำเภอและตำบล

(๔) สาขาการท่องเที่ยวและการบริการ

จังหวัดระยองมีความหลากหลายด้านการท่องเที่ยวทั้งหาดทราย ทะเล เกาะต่าง ๆ ภูเขา น้ำตก สวนผลไม้ รวมทั้งอาหารทะเลที่สด สะอาด มีชายหาดยาวกว่า ๑๐๐ กิโลเมตรมีเกาะเสม็ดที่ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมอย่างสูง นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาจังหวัดระยองได้อย่างสะดวกสบายทั้งทางน้ำ ทางบกและทางอากาศ อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ เพียง ๑๗๙ กิโลเมตร การคมนาคม สะดวกสบายและยังสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อีกจำนวนมาก

ในรอบปี พ.ศ.๒๕๖๗ (เดือนมกราคม-ธันวาคม ปี ๒๕๖๗) ข้อมูลจากกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดระยองมีจำนวนนักท่องเที่ยว ๕,๘๘๕,๑๘๒ คน แบ่งเป็นชาวไทย จำนวน ๔,๗๓๓,๖๙๖ คน ชาวต่างประเทศจำนวน ๑,๑๕๑,๔๘๖ คน ภาพรวมเพิ่มขึ้นจาก ปี ๒๕๖๖ ร้อยละ ๗๔.๒๕ ทำรายได้ ๒๙๐๖๙.๕๕ ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๖ ร้อยละ ๒๒.๕๐ อัตราการเข้าพัก ๗๔.๙๙ เพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๖ ร้อยละ ๕.๒๘ เนื่องจากภาครัฐมีมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวหลังสถานการณ์ COVID-๑๙ คลี่คลายไปในทิศทางที่ดีขึ้น ส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในไทย รวมถึงคนไทยมีการเดินทางในประเทศเพิ่มมากขึ้น รวมทั้งจังหวัดระยองได้มีกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วย

๒) ด้านสังคมและความมั่นคง

(๑) ด้านศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

๑. ศิลปะและวัฒนธรรม มีหลักฐานปรากฏทั้งในด้านศิลปะ โบราณคดี อารยธรรม ตลอดจนมรดกด้านวัฒนธรรมต่าง ๆ จำนวนมาก ที่ชาวจังหวัดระยองร่วมมือกันรักษามรดกและสืบสานความเจริญรุ่งเรืองไว้

๒. โบราณสถาน โบราณวัตถุ ถึงแม้ที่บุคคลภายนอกส่วนใหญ่มองว่าเป็นเมืองอุตสาหกรรมแต่ความเป็นจริงแล้วเป็นแหล่งโบราณคดีที่มีการขุดพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์มาเป็นเวลาหลายพันปี โบราณสถานที่สำคัญและกรมศิลปกรได้ขึ้นทะเบียนแล้ว จำนวน ๑๑ แห่ง

๓. ภาษาและวรรณกรรม คนระยองมีเสียงพูดและความหมายของคำพูดที่แปลกไปจากจังหวัดอื่นอยู่มาก ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวระยอง แม้แต่นักแสดงก็พยายามจะนำไปเผยแพร่ เลียนแบบสำเนียงชาวจังหวัดระยองที่ใช้ภาษาถิ่นส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในเขตอำเภอบ้านค่าย อำเภอแกลง และอำเภอเมืองบางส่วน

๔. ขนบธรรมเนียมประเพณี มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่คล้ายกับจังหวัดอื่นๆ ในภาคกลาง และยังมีธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นที่ยังคงถือปฏิบัติกันอยู่ในบางพื้นที่ เช่น ประเพณีแห่นางแมว

๕. ศิลปะการแสดงท้องถิ่น ที่ยังคงอนุรักษ์ไว้และสามารถแสดงในงานต่างๆ ได้ เช่น การรำโทน ลำตัด ลิเกของชาวอำเภอแกลง การแสดงหนังใหญ่วัดบ้านดอนและยังมีศิลปะการแสดงประยุกต์ที่มีแห่งเดียวในประเทศไทย ได้แก่ การแสดงหนังตะลุงคนของชาวอำเภอบ้านค่าย การแสดงของจังหวัดระยองได้เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป เช่น การแสดงหนังใหญ่วัดบ้านดอน การแสดงลำตัด การแสดงหนังตะลุงคน

๖. ศาสนา ประชาชนชาวระยองมีความยึดมั่นในศาสนาและวัฒนธรรมตลอดมา ประชาชนร้อยละ ๙๕ นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาคือ ศาสนาอิสลาม ร้อยละ ๔ และศาสนาคริสต์ร้อยละ ๑

(๒) ด้านสุขภาพและสาธารณสุข

การสาธารณสุข แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ การรักษาพยาบาล และการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค มีสถานพยาบาลที่เป็นโรงพยาบาลของรัฐ ๙ แห่ง โรงพยาบาลเอกชน ๙ แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ๙๕ แห่ง ศูนย์บริการสาธารณสุข ๑๐ แห่ง มีคลินิก ๖๕๒ แห่ง จากข้อมูลย้อนหลังเมื่อปี ๒๕๖๕ พบว่าจำนวนโรงพยาบาลเอกชนเพิ่มขึ้นจำนวน ๓ แห่ง และคลินิกเพิ่มขึ้นค่อนข้างมากจำนวน ๑๒๖ แห่ง

(๓) ด้านการศึกษา

ปีการศึกษา ๒๕๖๗ จังหวัดระยอง มีหน่วยงานทางการศึกษาและมี สถานศึกษาในสังกัดทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ที่จัดการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา ระดับอุดมศึกษา และการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีสถานศึกษา ๔๗๕ แห่ง และโรงเรียน เอกชนนอกระบบ ๖๙ แห่ง รวมเป็น ๕๔๔ แห่ง จำนวนผู้เรียน จำนวน ๑๗๘,๕๕๗ คน และจำนวนครู/บุคลากร จำนวน ๙,๑๒๔ คน และจำนวนห้องเรียน ๕,๖๓๖ ห้อง

(๔) ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

จังหวัดระยองมีประชากรแฝงเป็นจำนวนมาก อีกทั้งมีการเติบโตอย่างรวดเร็วตามมาซึ่งปัญหาต่างๆ อีกมากมายโดยเฉพาะความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รายงานฐานความผิดคดีอาญาที่สำคัญของตำรวจภูธรจังหวัดระยองปี ๒๕๖๖ มีคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ ๒๙๐ คดี คดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ๘๙๒ คดี ฐานความผิดพิเศษ ๑๓๖ คดี และคดีที่รัฐเป็นผู้เสียหาย ๑๓,๙๘๒ คดี รวม ๑๕,๓๐๐ คดี สามารถจับกุมได้ ๑๕,๙๐๑ คดี (รวมคดีค้าง) ความผิดทุกฐานคดีในระยะ ๓ ปี มีทั้งอัตราการลดลงและเพิ่มขึ้น แต่ก็มีอัตราการจับกุมที่สูงด้วยเช่นกัน ซึ่งปี ๒๕๖๗ จังหวัดระยองมีการรับแจ้งคดีเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ จำนวน ๔๓๑ คดี คิดเป็นจำนวน ๕๗ คดีต่อประชากรจังหวัดระยอง ๑๐๐,๐๐๐ คน ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีอัตราคดีเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย เพศ ต่อประชากรเป็นอันดับที่ ๑๐ ของประเทศ (เรียงจากมากไปน้อย และไม่รวมกรุงเทพมหานคร) มีการรับแจ้งคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์จำนวน ๑,๓๙๗ คดี คิดเป็นจำนวน ๑๘๔ คดีต่อประชากรจังหวัดระยอง ๑๐๐,๐๐๐ คน

(๕) ด้านความมั่นคง

จังหวัดระยองเป็นจังหวัดชายทะเล ภัยคุกความมั่นคงส่วนใหญ่เป็น “ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ “Non-Traditional Threat” ที่ไม่ใช่ภัยคุกคามเฉพาะมิติด้านทางการทหาร ได้แก่

๑. ยาเสพติด ปี ๒๕๖๕ จำนวนผู้ต้องหาคดียาเสพติดจังหวัดระยอง ๖๒๑.๔๒ คนต่อประชากรแสนคน เมื่อเทียบกับค่ากลางของประเทศซึ่งมีค่า ๔๔๓.๒๔ ต่อประชากรแสนคน จังหวัดระยองมีค่าสูงกว่า ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นปัญหาประชากรแฝงที่มีจำนวนมากส่งผลต่อปัญหาสังคมอื่น ๆ ตามมาด้วย ปีงบประมาณ ๒๕๖๗ ผลการจับกุมรวม ๕,๕๓๖ คดี ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปีงบประมาณ ๒๕๖๖ มีผลการจับกุม ๔,๔๕๙ คดี พบว่าเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๔.๐๖ โดยอำเภอเมืองระยองมีการจับกุมคดียาเสพติดมากที่สุด จำนวน ๑,๙๘๔ คดี รองลงมาได้แก่ อำเภอแกลง จำนวน ๘๘๒ คดี และอำเภอนิคมพัฒนา จำนวน ๖๙๔ คดี สถิติการจับกุมข้อหาความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด ปีงบประมาณ ๒๕๖๗ จำนวน ๑,๘๓๐ คดี คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๐๘ ของการจับกุมทั้งหมด ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปีงประมาณ ๒๕๖๖ จำนวน ๑,๓๐๔ คดี พบว่า เพิ่มขึ้นร้อยละ ๓๙.๒๗ โดยแยกเป็นข้อหาครอบครอง จำนวน ๘๒๒ คดี และข้อหาจำจำหน่าย จำนวน ๑,๐๐๒ คดี และข้อหาสมคบฯ จำนวน ๖ คดี พื้นที่ที่มีการจับกุมคดียาเสพติดในข้อหาความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดมากที่สุด ๓ อันดับ โต้แก่ อำเภอเมืองระยอง อำเภอแกลแกลง และอำเภอปลวกแดง

๒. ประชากรแฝง มีสัดส่วนประชากรแฝงที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง คาดว่ามีประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ คน

๑) ประชาชนที่ย้ายเข้าไปทำงานในพื้นที่จังหวัดระยองที่เป็นคนไทยส่วนใหญ่ไม่ได้ย้ายทะเบียนบ้านไปอยู่ในทะเบียนราษฎร์

๒) การจัดการศึกษา สาธารณสุข การจัดการขยะมูลฝอย และการประปา เริ่มที่จะเป็นปัญหากับส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการ ซึ่งต้องวางแผนในการดำเนินการแก้ไขต่อไป

๓) ระบบการจัดสรรภาษีและงบประมาณ โดยอาศัยฐานจำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎร์อาจไม่เหมาะสมกับจังหวัดที่เป็นฐานเศรษฐกิจขนาดใหญ่ของประเทศ

๔) ยังไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องประชากรแฝงโดยตรง

๓. แรงงาน

สถานการณ์แรงงานของจังหวัดระยอง ปี ๒๕๖๗ จากการสำรวจภาวะการณ์ทำงานของประชากรในจังหวัดระยอง ของสำนักงานสถิติจังหวัดระยอง พบว่า

ประชากรวัยแรงงาน ปี ๒๕๖๗ มีประชากรที่อยู่ในวัยแรงงาน หรือผู้ที่มีอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๙๕๘,๓๔๖ คน เป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงาน ๗๐๔,๔๑๖ คน ประกอบด้วยผู้มีงานทำ ๖๙๘,๑๓๒ คน ผู้ว่างงาน ๖,๒๘๔ คน และเป็นผู้อยู่นอกกำลังแรงงาน ๒๕๓,๙๓๐ คน

การมีงานทำ ผู้มีงานทำในจังหวัดระยอง จำนวน ๖๙๘,๑๓๒ คน พบว่า ทำงานในภาคเกษตรกรรม ๖๙,๒๑๔ คน (ร้อยละ ๙.๙๑) ทำงานนอกภาคเกษตร ๖๒๘,๙๑๘ คน (ร้อยละ ๙๐.๐๙))

การว่างงาน มีผู้ว่างงานจำนวน ๖,๒๘๔ คน หรือมีอัตราการว่างงานร้อยละ ๐.๘๙

แรงงานนอกระบบ จากข้อมูลเบื้องต้นปี ๒๕๖๗ มีผู้ทำงานอยู่ในแรงงานนอกระบบจำนวน ๒๑๘,๑๓๕ คน หรือร้อยละ ๓๑.๒๕ ของประชากรที่มีงานทำ โดยส่วนใหญ่จะทำงานนอกภาคเกษตรจำนวน ๑๖๑,๘๐๔ คน (ร้อยละ ๗๔.๑๘) ในภาคเกษตร จำนวน ๕๖,๓๓๑ คน (ร้อยละ ๒๕.๘๒)

สถานประกอบการขึ้นทะเบียนประกันสังคม จำนวน ๑๑,๓๑๓ แห่ง **ผู้ประกันตน**รวมทั้งสิ้น ๗๒๑,๕๙๐ คน เป็นผู้ประกันตนมาตรา ๓๓ จำนวน ๔๘๕,๙๘๓ คน ผู้ประกันตน มาตรา ๓๙ จำนวน ๓๕,๖๖๓ คน และผู้ประกันตนมาตรา ๔๐ จำนวน ๑๙๙,๙๔๔ คน

๓) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๑) ทรัพยากรธรรมชาติ

๑. แร่ธาตุ

มีทรัพยากรแร่อยู่หลายชนิด แร่ที่มีปริมาณมากที่สุดคือแร่ทรายแก้ว แร่หินอุตสาหกรรม ชนิดหินแกรนิตเพื่อการก่อสร้าง แร่หินประดับชนิดหินแกรนิต แร่หินประดับชนิดหินไนส์ แร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินไนส์เพื่อการก่อสร้าง แร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนเพื่อการก่อสร้าง แร่อุตสาหกรรมและแร่เศรษฐกิจอื่น ๆ ที่สำรวจพบได้แก่ แร่ดินขาว แร่เฟลด์สปาร์ แร่วอร์ทซ์ แร่ทองคำ นอกจากนี้ยังพบว่ามีกลุ่มแร่ที่หายากสะสมตัวอยู่ตามชายฝั่งและในทะเล ได้แก่ แร่ดีบุก แร่โรมาไซด์ แร่เซอร์คอน แร่ซีโนไทม์ แร่ลูโคซีน แร่ซิลเมไนท์ แร่รูไทล์ แร่โคซลัมไบท์ และแร่แทนทาไลท์

(๒) ป่าไม้

มีพื้นที่ป่าไม้ ๑๘๖,๓๖๘.๕๕ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗.๙๔ ของพื้นที่จังหวัดระยอง (ข้อมูลปี ๒๕๖๗) แบ่งเป็น ป่าสงวนแห่งชาติจำนวน ๙ แห่ง กระจายอยู่ในอำเภอต่าง ๆ และอุทยานแห่งชาติ จำนวน ๒

แห่ง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาชะเมา - เขาวง และอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า - หมู่เกาะเสม็ด และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จำนวน ๑ แห่ง ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤาไน (บางส่วน) โดยพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าดิบแล้งและป่าชายเลน ตลอดจนมีป่าชุมชน จำนวน ๙๕ หมู่บ้าน ๑๑๐ โครงการ พื้นที่ ๑๔,๐๗๒-๑-๘๒ ไร่

อัตราการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ป่าไม้ในจังหวัดในปี ๒๕๖๕ มีอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ -๐.๓๙ มากกว่าค่ากลางของประเทศเล็กน้อย

(๓) แหล่งน้ำและการชลประทาน

๑) แม่น้ำ มีแม่น้ำที่สำคัญ ๓ สาย ได้แก่

- แม่น้ำระยองหรือคลองใหญ่ ความยาวประมาณ ๕๐ กิโลเมตร มีต้นน้ำเกิดจากเทือกเขากองซองและเขาพนมศาสตร์ ซึ่งไหลมาตามคลองต่างๆ แล้วมารวมกันเรียกว่าคลองใหญ่และไหลลงสู่ทะเลที่ตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง

- แม่น้ำประแสร์ มีต้นกำเนิดจากเขาใหญ่ มีความยาวประมาณ ๑๒๐ กิโลเมตรและไหลลงสู่ทะเลที่บ้านปากน้ำ ตำบลปากน้ำประแสร์ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

- แม่น้ำพังราด ประกอบด้วย แม่น้ำสายสั้นๆ ในเขตอำเภอแกลง จังหวัดระยอง และอำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี โดยในเขตจังหวัดจันทบุรีลำนาสาขาที่กำเนิดจากเขาดง และเขาทลายไหลมาบรรจบกัน แล้วไหลรวมลงใต้เป็นแนวเขตระหว่างจังหวัดจันทบุรีและจังหวัดระยอง ลงสู่ปากน้ำพังราด อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

๒) ลำคลอง จังหวัดระยองมีคลองต่าง ๆ ถึง ๑๗๐ คลอง ซึ่งมีน้ำใช้ตลอดปีที่สำคัญ

๓) แหล่งน้ำใต้ดิน แหล่งน้ำใต้ดินมีคุณภาพปานกลางถึงคุณภาพดี ครอบคลุมพื้นที่อำเภอเมืองระยอง อำเภอแกลงและอำเภอวังจันทร์

๔) การชลประทาน จังหวัดระยองมีการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อใช้สำหรับการเกษตรกรรม การอุปโภคบริโภคและการอุตสาหกรรม มีโครงการขนาดใหญ่และขนาดกลาง จำนวน ๑๖ โครงการ สามารถเก็บกักน้ำได้ ๕๙๗.๙๑ ล้าน ลบ.ม. และมีพื้นที่ชลประทานได้รับประโยชน์ ๓๑๔,๓๐๐ ไร่

๓. กรอบแนวคิดสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดระยอง

การดำเนินการภายใต้สถานการณ์และความเสี่ยงซึ่งเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทั้งระดับจังหวัดในและนอกประเทศ โดยเฉพาะภาวะความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัดระยองที่เป็นไปอย่างรวดเร็วจากนโยบายเร่งรัดของรัฐบาล และส่งผลกระทบอย่างชัดเจนต่อจังหวัดทั้งเชิงบวกและลบ

กรอบแนวคิดสำคัญในการแผนพัฒนาจังหวัดระยอง พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๖๘ ยังคงเชื่อมโยงกันแผนพัฒนาจังหวัดฉบับที่ผ่านมา คือ

"จังหวัดระยอง – เป็นเมืองที่มีการคิดและนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนา - เป็นเมืองที่ประชาชนอยู่ดีมีสุขมีคุณภาพชีวิตดี - เป็นเมืองที่มีการใช้ทรัพยากรอย่างพอเพียงและเกิดประโยชน์สูงสุด – เป็นเมืองที่มีพัฒนาเท่าทันสถานการณ์ – เป็นเมืองที่สร้างสมดุลการพัฒนา"

โดยแนวคิดดังกล่าว เป็นการสร้างความมั่นใจว่าการพัฒนาจะเป็นไปในแนวทางที่ยั่งยืนและสร้างความสุขให้กับคนระยอง

กรอบแนวคิดการพัฒนาจังหวัดระยอง เป็นแนวทางในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุภารกิจของจังหวัดโดยใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญานำทาง และคำนึงถึงบริบทการเปลี่ยนแปลงที่จะเป็นทั้งโอกาสและข้อจำกัดของการพัฒนาทั้งในปัจจุบันและอนาคต ดังนี้

● **นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ภายใต้บริบทการพัฒนา** คือ

๑. เร่งรัดการแก้ปัญหามลพิษและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการกำกับดูแลตรวจสอบโรงงานอุตสาหกรรมให้ดำเนินการตามระเบียบกฎหมาย และมาตรฐานสิ่งแวดล้อมอย่างเข้มงวดและต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ภาคประชาชน สถาบันการศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม

๒. สนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ ลดการปล่อยมลพิษจากแหล่งกำเนิด ลดการรั่วซึมของสารอินทรีย์ระเหยง่าย โดยเฉพาะในพื้นที่มาบตาพุด และใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

๓. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ได้มาตรฐานเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน และรองรับการเป็นฐานเศรษฐกิจหลักของประเทศ

๔. สนับสนุนการพัฒนาตามโครงการเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor Development)

● **ประชาชนอยู่ดีมีสุขมีคุณภาพชีวิตดี** เป็นการเสริมสร้างการพัฒนาจังหวัดระยองให้เป็นเมืองที่ประชาชนมีสุขภาพดี สวัสดิการดี อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี โดย

สุขภาพดี คือ ประชาชนมีความสุขสบายทั้งทางด้านร่างกาย และวัตถุ ทางด้านร่างกาย ได้แก่ การมีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ทางด้านวัตถุ ได้แก่ การมีบ้านน่าอยู่ มีอาหารที่ดี มีเครื่องอำนวยความสะดวก

สวัสดิการที่ดี คือ ประชาชนทุกคนได้รับสวัสดิการรัฐอย่างเท่าเทียมกันและครอบคลุม ได้รับสวัสดิการที่หลากหลายและครอบคลุมคนกลุ่มต่างๆ ตลอดช่วงชีวิตเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

สิ่งแวดล้อมที่ดี คือ สิ่งแวดล้อมน่าอยู่ ปลอดมลพิษ มีสุขภาพที่ดี มีโครงสร้างของเมืองที่เหมาะสมกับสภาพภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมชุมชนรวมทั้งการจัดการโครงสร้างพื้นฐานที่ครบถ้วนและทั่วถึง

● **สร้างสมดุลการพัฒนา**

- การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจบนฐานความรู้ความคิดสร้างสรรค์และภูมิปัญญาภายใต้ปัจจัยสนับสนุนที่เอื้ออำนวย

- ปรับเปลี่ยนการพัฒนาและการขยายตัวของอุตสาหกรรมจากภาพของอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ไปเป็นเมืองอุตสาหกรรมน่าอยู่ โดยนำแนวความคิดอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ (Eco–Industrial Town) มาใช้อย่างจริงจัง

- เพิ่มน้ำหนักให้กับการพัฒนาด้านสังคม สุขภาพสิ่งแวดล้อม การเกษตร การท่องเที่ยวและพาณิชยกรรม เพื่อกลับไปสู่โครงสร้างเศรษฐกิจ ๔ ขา ซึ่งเป็นพื้นฐานเศรษฐกิจและวิถีชีวิตของประชาชน เพื่อให้เกิดความสมดุลในการพัฒนาและการเจริญเติบโต

- เพิ่มศักยภาพการประกอบธุรกิจการค้า (พาณิชยกรรม) อย่างกว้างขวาง ทั้งการค้าปลีกและการค้าส่งเพื่อให้มีความเข้มแข็งสามารถแข่งขันในเวทีอาเซียนได้

● **มีการพัฒนาเท่าทันสถานการณ์**

- แก้ไขปัญหาช่องว่างทางด้านเทคโนโลยี ตลอดจนการพัฒนาทักษะด้านสารสนเทศที่จะช่วยให้การเรียนรู้และรับข่าวสารผ่านทางเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นไปอย่างคล่องตัวควบคู่ไปกับมีความตระหนักรู้เท่าทันสื่อ

- ป้องกันตนเองเพื่อให้มีชีวิตรอดด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดำรงชีวิตที่ผิดไปจากวิถีเดิม ๆ โดยมีการปรับหาวิถีการดำรงชีวิตแบบใหม่เพื่อให้ปลอดภัยจากการโรคต่างๆ ควบคู่ไปกับความพยายามรักษาและฟื้นฟูศักยภาพทางเศรษฐกิจและธุรกิจ นำไปสู่การสรรค์สร้างสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เทคโนโลยีใหม่ ๆ มีการปรับแนวคิด วิสัยทัศน์ วิธีการจัดการ ตลอดจนพฤติกรรมที่เคยทำมาเป็นกิจวัตร

● **ใช้ทรัพยากรอย่างพอพียงและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจของพอเพียงมาประยุกต์ใช้**ในภาคีการพัฒนาให้กระจายไปทุกภาคส่วน โดย

- ภาครัฐ ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจของพอเพียงเป็นปรัชญานำทางในการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวง วางกฎระเบียบต่างๆ เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันในสังคมให้เกิดความสมดุลและกระแสการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

- **ภาคธุรกิจเอกชน** ให้ความสำคัญกับการพึ่งตนเองใช้วัตถุดิบในประเทศและภูมิปัญญาท้องถิ่น ลงทุนขยายกิจการอย่างคอยเป็นค่อยไป แบ่งผลกำไรคืนสู่สังคมและดูแลพนักงานอย่างมีคุณธรรม

- **ภาคเกษตร** เน้นการนำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริไปประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายของครัวเรือน

- ภาคประชาชน เน้นการมีส่วนร่วม การพึ่งตนเอง พัฒนาวัฒนธรรมและคุณภาพชีวิตผ่านกระบวนการจัดทำแผนชุมชน สร้างแผนชุมชนที่มีคุณภาพเป็นภูมิคุ้มกันชุมชนเข้มแข็ง

๑) เป้าหมายในการพัฒนาจังหวัด

(๑) เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดระยอง ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๘๕)

"จังหวัดระยองเป็นเมืองแห่งนวัตกรรมและเทคโนโลยีชั้นนำของประเทศ มีการเติบโตอย่างสมดุล ภายใต้วิถีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม"

(๒) เป้าหมายในการพัฒนาจังหวัดปี ๒๕๖๖–๒๕๗๐

"เทคโนโลยีและนวัตกรรมก้าวหน้า พัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืน บนพื้นฐานของความพอเพียง"

ตัวชี้วัดตามเป้าหมาย

๑) เศรษฐกิจมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง การเติบโตทางเศรษฐกิจของภาคอุตสาหกรรม ภาคการเกษตรกรรม ภาคการท่องเที่ยว ภาคพาณิชยกรรม เป็นไปอย่างสมดุล

๒) ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีสุขภาพดี มีโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภคดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีความมั่นคงในชีวิต

๓) ทรัพยากรธรรมชาติมีการใช้ประโยชน์อย่างสูงสุด ทุกภาคส่วนดำเนินกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม บนพื้นฐานการมีส่วนร่วม

๔) มีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาอย่างเหมาะสมและสามารถปรับตัวการพัฒนาให้เท่าทันสถานการณ์ทั้งภายนอกและภายใน

ประเด็นการพัฒนาจังหวัด

ให้ความสำคัญตามลำดับการพัฒนา จำนวน ๖ ประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ : พัฒนาผลิตภาพการผลิต คุณภาพสินค้า ผลิตภัณฑ์ และบุคลากรด้านการเกษตร ประมง ปศุสัตว์ ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ควบคู่กับการพัฒนาไปสู่เกษตรอุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ : พัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวให้สอดคล้องและทันต่อสถานการณ์ เทคโนโลยี นวัตกรรม สังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ : พัฒนาภาคอุตสาหกรรมเข้าสู่อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ สนับสนุนการดำเนินการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม และการสร้างนวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์ รองรับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ : ป้องกัน อนุรักษ์ ฟื้นฟู บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการสู่ความสมดุลและยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนาที่ ๕ : เสริมสร้างมาตรฐานและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนทุกช่วงวัย โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ประเด็นการพัฒนาที่ ๖ : สร้างความเข้มแข็ง และเพิ่มขีดความสามารถของภาคพาณิชย-กรรมและภาคการบริการสู่การแข่งขันในระดับสากล

ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ : พัฒนาผลิตภาพการผลิต คุณภาพสินค้า ผลิตภัณฑ์และบุคลากรด้านการเกษตร ประมง ปศุสัตว์ ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ควบคู่กับการพัฒนาไปสู่เกษตรอุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว

ด้านเกษตรกรรม อาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพที่สำคัญและเป็นอาชีพดั้งเดิมของชาวจังหวัดระยอง เนื่องจากจังหวัดระยองมีสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการทำ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ ยางพารา สับปะรด มันสำปะหลัง ข้าว ปาล์มน้ำมัน อ้อย ผลไม้ต่าง ๆ เช่น ทุเรียน เงาะ และมังคุด เป็นต้น ปัจจุบันพื้นที่เกษตรกรรมมีแนวโน้มลดลงทุกปี

ด้านการประมง จังหวัดระยองมีพื้นที่ชายฝั่งทะเลยาวประมาณ ๑๐๐ กิโลเมตร การประกอบอาชีพประมง ซึ่งเป็นอาชีพที่สำคัญ นอกจากการทำประมงประเภทอาหารสดแล้ว ยังมีการนำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ต่อเนื่อง เช่น อาหารทะเลแห้ง เป็นต้น ทั้งนี้ ยังมีการทำประมงน้ำจืดด้วย เนื่องจากมีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ๕ อ่าง ปัจจุบันอาชีพประมงชายฝั่งหรือประมงเรือเล็กได้รับความเดือดร้อนมาก เนื่องจากสัตว์ทะเลเศรษฐกิจ เช่น กุ้ง หอย หมึก ปู ปลา มีน้อยลงและมีการแย่งชิงพื้นที่ประมง ประกอบกับพื้นที่ประมงเดิมมีการเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้ต้องออกหากินไกลขึ้น ต้นทุนสูงขึ้น

ด้านปศุสัตว์ จังหวัดระยองมีการเลี้ยงปศุสัตว์ควบคู่กับการทำไร่ ทำสวนผลไม้ เช่น โค กระบือ เป็ด ไก่ แพะ เป็นต้น

วัตถุประสงค์ : ผลผลิตทางการเกษตร ประมงและปศุสัตว์ ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้มีผลิตภาพสูง มีมูลค่าเพิ่มมีคุณภาพ และได้มาตรฐาน เชื่อมโยงเป็นเกษตรอุตสาหกรรม และเกษตรท่องเที่ยว ขยายโอกาสทางการตลาดไปสู่ภายในและภายนอกประเทศ

แนวทางการพัฒนา :

๑) ส่งเสริม พัฒนา และเพิ่มศักยภาพผลิตสินค้า/ผลิตภัณฑ์เกษตร ประมง และปศุสัตว์ตลอดห่วงโซ่อุปทานให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน ลดต้นทุนการผลิต สร้างมูลค่าตามแนวทางเกษตรสมัยใหม่ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

๒) เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์/สถาบันเกษตรกรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๓) พัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน ระบบชลประทาน และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เพื่อแก้ไขปัญหาการเข้าถึงแหล่งน้ำของเกษตรกรและภัยพิบัติในภาคการเกษตร

๔) ส่งเสริมภาคการเกษตร ให้มีการเชื่อมโยงภาคการท่องเที่ยวและภาคอุตสาหกรรม

๕) ส่งเสริม พัฒนา ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรด้านการเกษตร ประมง และปศุสัตว์ด้วยระบบเกษตรกรรมยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ : พัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวให้สอดคล้องและทันต่อสถานการณ์ เทคโนโลยี นวัตกรรม สังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน

จังหวัดระยองมิใช่เป็นเมืองอุตสาหกรรม และเมืองเกษตรกรรมเท่านั้น แต่ยังเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญ จังหวัดระยองมีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ เช่น เกาะ ทะเล น้ำตก ศิลปวัฒนธรรม ในแต่ละปีจะมีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมเยือนในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก และมีการเติบโตของนักท่องเที่ยวอย่างก้าวกระโดด

การท่องเที่ยวของจังหวัดระยองในภาพรวมดีขึ้นทุกปี แต่ก็ยังได้รับผลกระทบจากปัจจัยต่างๆ ในบางช่วง เช่น ปัจจัยการชะลอตัวทางเศรษฐกิจและความเชื่อมั่น ปัญหาภายในจังหวัดเอง เช่น ปัญหามลพิษจากภาคอุตสาหกรรม แต่ถึงแม้จะมีปัจจัยต่างๆ เข้ามากระทบ แต่จำนวนนักท่องเที่ยวก็ยังคงเติบโตอยู่ที่ประมาณ ๑๐% ต่อปี จุดขายที่สำคัญของการท่องเที่ยวจังหวัดระยอง เช่น หาดทราย ทะเล มีหาดทราย และชายฝั่งทะเลที่สวยงามหลายแห่ง อุทยาน – ป่าเขา สถานที่ที่เป็นที่รู้จักกันดีคืออุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-เกาะเสม็ด และอุทยานแห่งชาติเขาชะเมา-เขาวง จังหวัดระยองมีความเกี่ยวพันกับประวัติศาสตร์ชาติไทยมาช้านาน ดังนั้น จึงมีสถานที่ทางประวัติศาสตร์จำนวนมาก เช่น วัดป่าประดู่ วัดลุ่มฯ อนุสาวรีย์สุนทรภู่ เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีการท่องเที่ยวเชิงการเกษตร/Homestay เช่น การท่องเที่ยว ชมสวนผลไม้ การล่องเรือชมหิ่งห้อยแม่น้ำประแสร์ แต่กระนั้นก็ตามภาคการท่องเที่ยวยังสามารถพัฒนาได้อีกมากจากทรัพยากรที่มีอยู่ โดยเฉพาะจากการเป็นเมืองเกษตรกรรมและเมืองอุตสาหกรรม ซึ่งสามารถเชื่อมโยงภาคการท่องเที่ยวได้อย่างลงตัวและสร้างความหลากหลายและแปลกใหม่ให้กับการท่องเที่ยว

<u>วัตถุประสงค์</u> เป็นแหล่งสร้างและกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแหล่ง/สถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดระยอง ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวได้รับการพัฒนา ฟื้นฟู และอนุรักษ์ให้คงอยู่ได้อย่างยั่งยืน

<u>แนวทางการพัฒนา</u> :

๑. ฟื้นฟู พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสร้างศักยภาพในการรองรับการท่องเที่ยว

๒. ยกระดับและพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย ได้มาตรฐาน

๓. พัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพ และสร้างจิตสำนึกกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวในการอนุรักษ์ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว

๔. ส่งเสริมเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยว

๕. ส่งเสริมการตลาด การประชาสัมพันธ์และเทคโนโลยีการสื่อสาร การจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ

๖. เสริมสร้างการป้องกันและรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อยกระดับความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยว

ประเด็นการพัฒนาที่ ๓ : พัฒนาภาคอุตสาหกรรมเข้าสู่อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ สนับสนุนการดำเนินการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม และการสร้างนวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์ รองรับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

การพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัดระยองประสบความสำเร็จเชิงเศรษฐกิจในขณะเดียวกันได้เกิดปัญหามลพิษและผลกระทบต่อสุขภาพ สร้างความขัดแย้งระหว่างภาครัฐ เอกชนและชุมชนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เกิดกระแสต่อต้านและคัดค้านการพัฒนาพื้นที่ทั้งพื้นที่เดิมและพื้นที่ แม้ว่ารัฐบาลได้เพิ่มมาตรการสิ่งแวดล้อมที่เข้มงวดขึ้น

การพัฒนาพื้นที่จะประสบความสำเร็จได้ต้องคำนึงถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีความสมดุลของเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งการพัฒนาพื้นที่ในลักษณะเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ (Eco-Industrial town) เป็นรูปแบบของการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ประสบความสำเร็จในหลายๆ ประเทศโดยกลมกลืนของอุตสาหกรรม ชุมชนและสิ่งแวดล้อมบริเวณรอบพื้นที่อุตสาหกรรม มีความเจริญเติบโตร่วมกันและเกื้อหนุนซึ่งกันและกันได้ทั้งปัจจุบันและอนาคต

วัตถุประสงค์ : พัฒนาภาคอุตสาหกรรมเข้าสู่อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ สนับสนุนการดำเนินการที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม และการสร้างนวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์ รองรับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

แนวทางการพัฒนา :

๑. ส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการให้มีกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และเข้าสู่มาตรฐานสากล หรืออุตสาหกรรมสีเขียว ระดับ ๓-๕

๒.พัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรเพื่อรองรับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

๓. บูรณาการความร่วมมือระหว่างภาคอุตสาหกรรมและชุมชน เพื่อยกระดับสู่เมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ

๔. เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

๕. ส่งเสริมนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อยกระดับการผลิตผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและผลิตภัณฑ์ชุมชน

๖. พัฒนาปัจจัยแวดล้อมและข้อมูลที่เอื้อต่อการประกอบธุรกิจและการลงทุนภาคอุตสาหกรรมเชื่อมโยงสู่เศรษฐกิจชุมชน

ประเด็นการพัฒนาที่ ๔ : ป้องกัน อนุรักษ์ ฟื้นฟู บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการสู่ความสมดุลและยั่งยืน

ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมได้เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาของจังหวัดระยอง การแก้ไขปัญหาต่างๆ ทุกภาคส่วนจะต้องเข้ามาร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมมือ สนับสนุน ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ไม่ว่าด้วยวิธีใดก็ตาม รวมทั้งการขับเคลื่อนนโยบายส่งเสริมการพัฒนาตามแนวทางโมเดลเศรษฐกิจใหม่ (BCG Model) เพื่อมุ่งสู่สังคมคาร์บอนต่ำ นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นสุข

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นปัญหาสำคัญของจังหวัด โดยเฉพาะการเสื่อมโทรมและการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลืองและไม่ถูกวิธี ดังนั้น การดำเนินการต่างๆ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และควบคุมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วม จึงเป็นเรื่องสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

วัตถุประสงค์ : ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับการป้องกัน อนุรักษ์ ฟื้นฟู รวมทั้งได้รับการส่งเสริม ควบคุม แก้ไขปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมสู่ความสมดุลและยั่งยืน

แนวทางการพัฒนา

๑. เพิ่มพื้นที่ป่า/พื้นที่สีเขียว และบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติให้มีความสมดุลต่อระบบนิเวศ

๒. บริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน

๓. อนุรักษ์ ป้องกัน ฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ให้คงความอุดมสมบูรณ์

๔. ส่งเสริม ควบคุม แก้ไขคุณภาพสิ่งแวดล้อม (น้ำผิวดิน น้ำเสีย ขยะ, อากาศ) ให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด

๕. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายและประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สมดุล

๖. พัฒนาขีดความสามารถในการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวทางโมเดลเศรษฐกิจใหม่ (BCG Model) เพื่อมุ่งสู่สังคมคาร์บอนต่ำ

ประเด็นการพัฒนาที่ ๕ : เสริมสร้างมาตรฐานและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนทุกช่วงวัย โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เดิมชาวระยองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง และเกษตรกรรมต่อมา มีโรงงานอุตสาหกรรมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว แรงงานจากต่างจังหวัดหลั่งไหลเข้ามาในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก ลักษณะทางสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรม สภาพสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนของจังหวัดระยอง มีการเปลี่ยนการประกอบอาชีพจากการทำเกษตรกรรม มาเป็นรับจ้างทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปดีขึ้น ประชาชนมีงานทำรายได้เพิ่มขึ้น ค่าครองชีพเริ่มจะสูง สินค้ามีราคาแพง มีการอพยพโยกย้ายของคนในท้องถิ่นอื่นเข้ามาในชุมชนมาก ซึ่งทั้งหลายนี้ย่อมจะส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่อย่างแน่นอน โดยเฉพาะบริเวณในเขตเมืองที่มีประชากรอยู่กันอย่างหนาแน่นและแออัด ซึ่งทำให้ความต้องการบริการของรัฐ ทั้งทางด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุขและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเพิ่มมากขึ้น เกินกว่าความสามารถที่จะตอบสนองได้ทันกับความต้องการเกิดปัญหาตามมาอีกมายมาย เช่น อาชญากรรม ยาเสพติด สาธารณูปโภค เป็นต้น

จากสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ดังนั้น การสร้างเสริมสังคมให้มีคุณธรรม นำความรู้ในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างสังคมให้มีความรู้ มีคุณธรรม เพื่อสร้างความยั่งยืนในการอยู่ร่วมกันภายในชุมชนอย่างสมดุลมากที่สุด เพื่อให้ประชาชนในชุมชนซึ่งรวมทั้งเด็กและเยาวชน ให้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา การเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิต และการประกอบอาชีพ รวมทั้งการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงเป็นแนวทางที่จะสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ เหล่านั้น

วัตถุประสงค์ : ประชาชนทุกช่วงวัยมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน ภายใต้การน้อมนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้

แนวทางการพัฒนา :

๑. เสริมสร้างมาตรฐานยกระดับคุณภาพชีวิต และพัฒนาคนทุกช่วงวัยเพื่อพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

๒. พัฒนาระบบโครงสร้างและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน รวมทั้งบริการสาธารณะที่ครอบคลุมการดำเนินชีวิตของประชาชน

๓. เสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยจากการคุกคามต่าง ๆ ทั้งภายนอกภายใน

๔. เสริมสร้างการดำรงชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๕. สนับสนุนการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจฐานรากชุมชน

๖. อนุรักษ์ สืบสานต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิมให้คงอยู่

๗. สร้างเสริมสุขภาพ อนามัย และป้องกันการแพร่ระบาดของโรคต่างๆ และโรคอุบัติใหม่

ประเด็นการพัฒนาที่ ๖ : สร้างความเข้มแข็ง และเพิ่มขีดความสามารถของภาคพาณิชยกรรม และภาคการบริการสู่การแข่งขันในระดับสากล

จังหวัดระยองและพื้นที่ใกล้เคียงจะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม จากเหตุการณ์และนโยบายสำคัญ เช่น การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก การลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานของรัฐบาล เช่น โครงการก่อสร้างทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองพัทยา มาบตาพุด โครงการรถไฟรางคู่ทางมาตรฐานช่วงหนองคาย – มาบตาพุด โครงการรถไฟความเร็วสูง กรุงเทพ พัทยา ระยอง โครงการพัฒนาสนามบินอู่ตะเภา โครงการพัฒนาท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด ระยะที่ ๓ ตลอดจนนโยบายจังหวัดระยองการเป็น MICE CITY (การจัดประชุมนานาชาติการท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลและการจัดนิทรรศการ (Meeting, Incentive, Convention and Exhibition) จึงเป็นประเด็นที่ทุกฝ่ายที่จะต้องเร่งรัดดำเนินการทั้งชิงรุกและเชิงรับ เพื่อรองรับการดำเนินการดังกล่าว

วัตถุประสงค์ : ภาคพาณิชยกรรม และภาคบริการได้รับการส่งเสริม ให้มีศักยภาพและได้รับการยอมรับอย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในการเข้าสู่การแข่งขันในระดับสากล

แนวทางการพัฒนา

๑) ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร เกษตรแปรรูป OTOP SME และบริการของจังหวัดให้มีการสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยนวัตกรรมเชิงพาณิชย์

๒) ส่งเสริมและพัฒนาสถานประกอบการ ให้มีคุณภาพมาตรฐานสากล

๓) ส่งเสริมและพัฒนาสาธารณูปโภค เชื่อมโยงโลจิสติกส์ และโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

๔) พัฒนาเทคโนโลยี การเชื่อมโยงระบบสารสนเทศ ฐานข้อมูล ที่สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลให้ทันสมัย สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลการตัดสินใจของผู้ประกอบการ เพิ่มขีดความสามารถเชิงธุรกิจของผู้ประกอบการและธุรกิจบริการ

๕) ส่งเสริมการค้าและการเชื่อมโยงการตลาดโลก ออนไลน์และออฟไลน์ ของผู้ประกอบการเกษตรกร กลุ่มสหกรณ์ SMEs OTOP วิสาหกิจชุมชนและวิสาหกิจเพื่อสังคมให้เติบโตอย่างต่อเนื่อง

เรียบเรียงโดย

กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด

สำนักงานจังหวัดระยอง

1 กันยายน 2568